

Kohtuasi C-543/21

Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1

Saabumise kuupäev:

31. august 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Bundesgerichtshof (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

29. juuli 2021

Hageja ja kassatsioonkaebuse esitaja:

Verband Sozialer Wettbewerb e. V.

Kostja ja vastustaja kassatsioonimenetluses:

famila-Handelsmarkt Kiel GmbH & Co. KG

Põhikohtuasja ese

Tarbijakaitse, tagatisraha sisaldumine müügihinnas

Eelotsusetaotluse ese ja õiguslik alus

Liidu õiguse tõlgendamine, ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

1. Kas mõistet „müügihind“ direktiivi 98/6 artikli 2 punkti a tähenduses tuleb tõlgendada nii, et see peab sisaldama ka tagatisraha, mis tuleb tarbijal tasuda tagatisrahaga pudelitesse või purkidesse pakendatud kauba ostmisel?
2. Kui esimesele küsimusele vastatakse jaatavalt:

Kas direktiivi 98/6 artikkel 10 lubab liikmesriikidel säilitada direktiivi 98/6 artikli 3 lõigetest 1 ja 4 koostoimes artikli 2 punktiga a erineva erandkorra,

nagu on sätestatud Preisangabenverordnungi (hindade avaldamist reguleeriv määrus; PAngV) § 1 lõikes 4, mille kohaselt tuleb juhul, kui lisaks kauba hinnale nõutakse tagastatava tagatise maksmist, näidata tagatistrahaga summa ära kauba hinna juures ja lõpphinda pole vaja esitada, või on see vastuolus direktiiviga 2005/29 taotletava täieliku ühtlustamise eesmärgiga?

Viidatud liidu õigusnormid

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 1998. aasta direktiiv 98/6/EÜ tarbijakaitse kohta tarbijatele pakutavate toodete hindade avaldamisel (EÜT 1998, L 80, lk 27; ELT eriväljaanne 15/04, lk 32)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. mai 2005. aasta direktiiv 2005/29/EÜ, mis käsitleb ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid siseturul ning millega muudetakse nõukogu direktiivi 84/450/EMÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 97/7/EÜ, 98/27/EÜ ja 2002/65/EÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EÜ) nr 2006/2004 (ELT 2005, L 149, lk 22)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/2161, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiive 98/6/EÜ, 2005/29/EÜ ja 2011/83/EL, et ajakohastada liidu tarbijakaitse norme ja tagada paremini nende täitmine (ELT 2019, L 328, lk 7)

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 6. novembri 2001. aasta direktiiv 2001/83/EÜ inimtervishoiu kasutatavate ravimite käsitlevate ühenduse eeskirjade kohta (EÜT 2001, L 311, lk 67; ELT eriväljaanne 13/27, lk 69)

Viidatud liikmesriigi õigusnormid

Hindade avaldamist reguleeriv määrus (Preisangabenverordnung, edaspidi „PAngV“), § 1

Kõlvatu konkurentsi tõkestamise seadus (Gesetz gegen den unlauteren Wettbewerb, edaspidi „UWG“), §-d 3, 3a, 5a ja 8

Asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Hageja on ühendus, mis kaitseb oma liikmete huve konkurentsieeskirjade järgimisel. Kostja müüb toidukaupu. Ühes reklaamvoldikus reklaamis ta tagatistrahaga pudelitesse pakendatud jooke ja tagatistrahaga purkidesse pakendatud jogurteid. Tagatistrahaga ei sisaldunud avaldatud hinnas, vaid sellele viidati märkusega „lisandub tagatistrahaga [...] eurot“. Hageja leiab, et lõpphinna avaldamata jätmise tõttu ei ole selline teguviis lubatud, ning nõuab kostjalt rikkumise lõpetamist ja hoiatuskulude hüvitamist.

- 2 Landgericht (esimese astme kohus) rahuldas hagi.
- 3 Kostja apellatsioonkaebuse alusel tühistas apellatsioonikohus Landgerichti (esimese astme kohus) otsuse ja jättis hagi rahuldamata. Apellatsioonikohtult loa saanud kassatsioonkaebusega taotleb hageja esimese astme kohtu otsuse jõusse jätmist, kostja palub jätta kassatsioonkaebus rahuldamata. Kassatsioonkaebuse lahendamine oleneb direktiivi 98/6 artikli 2 punkti a ja artikli 10 tõlgendusest, samuti direktiiviga 2005/29 taotletud täieliku ühtlustamise ulatusest. Apellatsioonikohus põhjendas hagi rahuldamata jätmist järgmiselt. Hagejal pole õigust nõuda rikkumise lõpetamist UWG § 8 lõike 1 esimese lause, § 3 lõike 1 ja § 3a alusel koostoimes PAngV § 1 lõike 1 esimese lausega. On kaheldav, kas PAngV § 1 lõike 1 esimest lauset tuleb jätkuvalt tõlgendada nii, et selle kohaselt avaldada tulevas lõpphinna peab sisalduma tagatisraha. Hagi ei saa rahuldada ka seetõttu, et PAngV § 1 lõike 4 näeb ette erandi juhuks, kui lisaks kauba või teenuse hinnale tuleb maksta tagastatav tagatis. See säte on apellatsioonikohtu hinnangul küll vastuolus liidu õigusega ega ole seega kohaldatav. Samal ajal on see kehtiv õigusnorm. Õigusriigi põhimõtetega pole kooskõlas kostja vastu esitatud hagi rahuldamine olukorras, kus kostja seda sätet järgis. Õigust nõuda rikkumise lõpetamist ei tulene ka sellest, et eksitava tegevusetusega rikuti UWG § 5a lõikes 2 ja lõike 3 punktis 3 sätestatud lõpphinna avaldamise nõuet. UWG § 5a lõike 3 punkt 3 tuleb jätta kohaldamata direktiivi 98/6 sätete esimuse tõttu. Isegi kui seda normi saaks kohaldada, oleks tulemus samasugune nagu UWG § 3a kohaldamisel, sest kostja järgis tema jaoks siduvat PAngV § 1 lõiget 4. Nimetatud sätte tõttu ei võimalda ka UWG § 5a lõikes 4 sisalduv viide rakendada nõudeid, mis on teabele esitatud direktiiviga 98/6.
- 4 Apellatsioonikohtu põhjendused pole piisavad, et eitada UWG § 8 lõike 1 esimesest lausest, lõike 3 punktist 2 ning §-dest 3 ja 3a ei tulenevat õigust nõuda PAngV § 1 lõike 1 esimese lause rikkumise lõpetamist.

Liikmesriigi õiguse ja liidu õiguse asjakohased sätted

- 5 PAngV § 1 lõike 1 esimene lause näeb ette, et iga isik, kes pakub kaubanduslikult või kutseliselt või muul viisil järjepidevalt kaupu või teenuseid tarbijale või teeb nende müüjana tarbijale reklaami, avaldades hindu, peab avaldama tasumisele kuuluva lõpphinna koos käibemaksuga ja muude hinnakomponentidega. See on turul tegutsemist reguleeriv säte UWG § 3a tähenduses (vt Bundesgerichtshofi (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim üldkohus, edaspidi „BGH“) 14. jaanuari 2016. aasta otsus I ZR 61/14, GRUR 2016, 516 punkt 12). Selles osas, milles säte kohustab ettevõtjat avaldama kauba lõpphinna koos käibemaksuga, on sätte õiguslik alus direktiivi 98/6 artikkel 1, artikli 2 punkt a, artikkel 3 ja artikli 4 lõike 1 (vt BGH 10. novembri 2016. aasta kohtuotsus I ZR 29/15, GRUR 2017, 286 punkt 10). Vastus küsimusele, kas kostja rikkus PAngV § 1 lõike 1 esimest lauset, oleneb seetõttu viidatud direktiivide sätete tõlgendusest, eelkõige aga sellest, kas tagatisrahaga pudelitesse või purkidesse pakendatud kauba ostmisel makstav tagatisraha peab sisalduma lõpphinna.

- 6 Direktiivi 98/6 artikli 3 lõigete 1 ja 4 kohaselt tuleb direktiivi 98/6 artiklis 1 nimetatud toodete, see tähendab ettevõtjate poolt tarbijatele pakutavate toodete reklaamis avaldada müügihind, kui keskmine tarbija võib niisugust reklaami – nagu põhikohtuasjas – mõista ettevõtja pakkumusena müüa toodet reklaamis märgitud tingimustel (vt Euroopa Kohtu otsus C-476/14, EU:C:2016:527, punktid 28–30). Direktiivi 98/6 artikli 2 punkti a kohaselt tähistab mõiste „müügihind“ toote tüki või toote kindlaksmääratud koguse lõpphinda, kaasa arvatud käibemaks ja kõik muud maksud. Lõpphinnana peab müügihind kindlasti sisaldama vältimatuid ja ettenähtavaid hinnaelemente, mida tarbija on kohustatud maksma ja mis on vaadeldavad rahalise vastusooritusena asjaomase toote omandi üleandmise eest (Euroopa Kohtu otsus C-476/14, EU:C:2016:527, punkt 37). Sellest ei selgu täie kindlusega, kas müügihind direktiivi 98/6 artikli 2 punkti a tähenduses peab sisaldama ka tagatisraha, mis tuleb tarbijal maksta tagatisrahaga pudelitesse või purkidesse pakendatud kauba ostmisel – see ongi esimese eelotsuse küsimuse ese.

Eelotsusetaotluse põhjenduste lühikokkuvõte

- 7 Landgericht (esimese astme kohus) järgis käsitust, mille kohaselt on tagatisraha direktiivi 98/6 artikli 2 punktis a määratletud müügihinna osa. Tagastatav tagatis PAngV § 1 lõike 4 tähenduses on vältimatu ja ettenähtav hinnaelement, mida tarbija on kohustatud maksma, ja Euroopa Kohtu praktika kohaselt on see järelikult direktiivi 98/6 artikli 2 punktis a määratletud müügihinna osa. Seda ei välista tagatisraha tagastamine pakendi tagastamisel, kuna tihtipeale väldivad ostjad pakendi tagastamisega seotud kulu ja vaeva.
- 8 Teise käsituse järgi tuleks direktiivi 98/6 artikli 2 punkti a tõlgendada nii, et tagatisraha ei ole müügihinna osa. Teatava hinnaelemendi arvamisel lõpphinna hulka tuleb põhimõtteliselt lähtuda asjaomase avalikkuse arusaamast, kes on aastaid harjunud sellega, et pudeli tagatisraha näidatakse eraldi ära toote lõpphinna juures. Tagatisraha ei ole ka hinnaelement, mis oleks rahaline vastusooritus toote eest, vaid see on tagatis pakendi (kordus)kasutuse huvides ega ole ostjale (püsiv) majanduslik koormus. Üldjuhul soovib tarbija teada, milline hind tuleb tal maksta toote kui sellise eest, ja ta ei taha hakata välja arvutama „tegelikku“ hinda. Kui tagatisraha sisalduks müügihinnas, siis kaasneks sellega PAngV § 2 järgne põhihinna avaldamise kohustus ehk direktiivi 98/6 artikli 3 lõigete 1 ja 4 järgne ühikuhinna avaldamise kohustus, mis raskendaks erinevates tagatisrahaga pakendites, mille puhul tasutakse ka erinev tagatisraha, sisalduvate jookide põhihindade võrdlemist.
- 9 Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab veenvamaks esimesena kirjeldatud käsitust. See on kooskõlas seisukohaga, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus väljendas PAngV § 1 lõike 1 esimese lause kohta juba enne direktiivi 98/6 jõustumist. Direktiivi 98/6 artikli 2 punkti a tõlgendust ei tohiks mõjutada see, et Saksamaa tarbijad on aastate jooksul PAngV § 1 lõikest 4 tulenevalt harjunud sellega, et pudeli tagatisraha näidatakse eraldi ära kauba lõpphinna juures. Direktiivi 98/6

tuleb tõlgendada kogu liidus ühtselt. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul on tagatisraha vältimatu ja ettenähtav hinnaelement, mida tarbija on kohustatud maksma ja mis on vaadeldav rahalise vastusooritusena asjaomase toote omandi üleandmise eest (vt Euroopa Kohtu otsus C-476/14, EU:C:2016:527, punkt 37). Kui tarbija soovib osta tagatisrahaga pudelisse pakendatud jooki, siis tajub ta jooki ja pakendit talle pakutava ühtse kogumina, mille eest tuleb kassas teha vastusooritus, mis koosneb joogi hinnast ja tagatisraha summast. Tarbija saab osta korduskasutuspakendis joogi ainult koos pudeliga. Üldjuhul soovib ta – muu hulgas nii konkureerivate toodete kui ka ühekorrapakendis kauba hindadega võrdlemiseks – teada, kui palju tuleb ostu eest kokku tasuda. Sama kehtib põhihinna avaldamise kohta. Selle saab hõlpsasti avaldada, lähtudes tagatisraha sisaldavast lõpphinnast. Kui vajalik on ühikupõhine ümberarvutus (PAngV § 2 lõige 3), tuleb üksnes jälgida, et tagatisraha jääb samaks. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul tähendavad PAngV § 1 lõike 7 esimeses lauses sätestatud selge ja õige hinna avaldamise nõuded, mis rajanevad direktiivi 98/6 artikli 4 lõike 1 esimesel lausel (vt ka direktiivi 98/6 põhjendus 2), lisaks lõpphinna avaldamise kohustusele ka kohustust avaldada selle jagunemine tootehinna ja tagatisraha kui hinnaelementide kaupa.

- 10 Kui direktiivi 98/6 artikli 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et tagatisraha peab sisalduma müügihinnas, tekib küsimus, kas direktiivi 98/6 artikkel 10 lubab liikmesriikidel säilitada direktiivi 98/6 artikli 3 lõigetest 1 ja 4 koostoimes artikli 2 punktiga a erineva erandkorra, nagu on sätestatud PAngV § 1 lõikes 4, või on see vastuolus direktiiviga 2005/29 taotletava täieliku ühtlustamise eesmärgiga. See on teise eelotsuse küsimuse ese.
- 11 PAngV § 1 lõike 4 kohaselt tuleb juhul, kui lisaks kauba või teenuse hinnale nõutakse tagastatava tagatise maksmist, näidata tagatisraha summa ära kauba hinna juures ja lõpphinda pole vaja esitada. Vastavalt selle tuleb – erinevalt direktiivi 98/6 artikli 3 lõigetes 1 ja 4 koostoimes artikli 2 punktiga a ning PAngV § 1 lõike 1 esimeses lauses ettenähtust – tagatisrahaga pudelis või purgis sisalduva kauba müügihind avaldada ilma tagatisrahata. Direktiivi 98/6 artikli 10 kohaselt ei takista direktiiv liikmesriikidel vastu võtta või säilitada sätteid, mis on tarbijate teavitamise ja hindade võrdlemise seisukohast soodsamad, ilma et see piiraks liikmesriikidele Euroopa Ühenduse asutamislepingust tulenevate kohustuste täitmist. Direktiivi 98/6 eesmärk on seega minimaalne ühtlustamine.
- 12 Direktiiv 2005/29 ühtlustab täielikult ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausaid kaubandustavasid käsitlevad õigusnormid. Seega, nagu on sõnaselgelt ette nähtud direktiivi artiklis 4, ei tohi liikmesriigid kehtestada rangemaid meetmeid, kui on direktiiviga ette nähtud, isegi kui selle eesmärk on tagada kõrgematasemeline tarbijakaitse (Euroopa Kohtu kohtuotsus C-261/07 ja C-299/07, EU:C:2009:244, punkt 52; kohtuotsus C-540/08, EU:C:2010:660, punkt 30; kohtuotsus C-421/12, EU:C:2014:2064, punkt 55). Seda täieliku ühtlustamise põhimõtet täiendas direktiivi 2005/29 kuni 6. jaanuarini 2020 kohaldatava redaktsiooni artikli 3 lõike 5 esimeses lauses sisalduv klausel. Viidatud säte nägi ette, et kuue aasta jooksul alates 12. juunist 2007 saavad

liikmesriigid direktiiviga ühtlustatavas valdkonnas jätkuvalt kohaldada riigisiseseid õigusnorme, mis on direktiivist rangemad või üksikasjalikumad ning millega rakendatakse minimaalse ühtlustamise klausleid sisaldavaid direktiive. 7. jaanuaril 2020 jõustunud direktiiviga 2019/2161 asendati klausel, mille kehtivus lõppes juba 12. juunil 2013, uue klausliga (vt direktiivi 2019/2161 artikli 3 punkt 2). Sellest olenemata järgib täieliku ühtlustamise eesmärki ka direktiiviga 2019/2161 muudetud direktiivi 2005/29 redaktsioon. Liikmesriigi rangemaid meetmeid minimaalset ühtlustamist taotlevate direktiivide ülevõtmisel ei saa sanktsioneerida konkurentsioiguslikult, kui ei rakendu mõni muu (materiaalõiguslik) klausel.

- 13 Direktiiviga 2005/29 ühtlustatava valdkonna direktiivi 2005/29 varasema redaktsiooni artikli 3 lõike 5 esimese lause tähenduses moodustavad direktiivi 2005/29 artikli 3 lõike 1 kohaselt ettevõtja ja tarbija vaheliste tehingutega seotud ebaausad kaubandustavad artikli 5 tähenduses enne ja pärast tootega seonduva äritehingu sõlmimist ja selle ajal. Direktiivi 2005/29 artikli 2 punktis d määratletakse kaubandustavad kui ettevõtjapoolne tegevus, tegevusetus, teguviis või esitusviis, kommertsteeandmine, sealhulgas reklaam ja turustamine, mis on otseselt seotud toote reklaamimise, müügi või tarnimisega tarbijatele. Sellega on põhimõtteliselt hõlmatud ka reklaamis müügihinna (vt Euroopa Kohtu otsus C-476/14, EU:C:2016:527, punkt 43), sealhulgas (võimaliku) tagatisraha avaldamine.
- 14 On vaieldav, kas direktiivi 2005/29 varasema redaktsiooni artikli 3 lõike 5 esimest lauset arvesse võttes lubavad direktiivi 98/6 artikkel 10 ja direktiiviga 2005/29 taotletav täielik ühtlustamine säilitada sellise normi nagu PAngV § 1 lõige 4. Ühe käsituse järgi kuulub PAngV § 1 lõige 4 direktiiviga 2005/29 ühtlustatud valdkonda. Selle kohaselt saaks sätte säilitada ainult direktiivi 2005/29 varasema redaktsiooni artikli 3 lõike 5 esimese lause tingimustel, see tähendab üksnes osas, milles see direktiivi 98/6 artikli 10 alusel ulatub kaugemale direktiivi 98/6 artikli 3 lõigetega 1 ja 4 ette nähtud minimaalsest ühtlustamisest, ja sedagi üksnes üleminekuperioodi lõpuni 12. juunil 2013. See kuupäev on möödunud, mistõttu kõnealuse käsituse kohaselt on PAngV § 1 lõige 4 vastuolus direktiivi 2005/29 varasema redaktsiooni artikli 3 lõike 5 esimese lausega koostoimes sama direktiivi täieliku ühtlustamise eesmärgiga (KG [Kammergericht (liidumaa kõrgeim üldkohus Berliinis)], WRP 2018, 226, 229 [juris, punkt 65]). Vastupidise käsituse kohaselt jääb PAngV § 1 lõige 4 direktiivi 2005/29 kohaldamisalast välja ja seega ei takista direktiivi 2005/29 varasema redaktsiooni artikli 3 lõike 5 esimese lause PAngV § 1 lõike 4 säilitamist (OLG Köln [Oberlandesgericht Köln (liidumaa kõrgeim üldkohus Kölnis)], GRUR-RR 2020, 384, 385 [juris, punkt 40]). Eelotsusetaotluse esitanud kohtu jaoks on esimesena kirjeldatud käsitus veenvam. Vastupidises käsituses eeldatakse, et PAngV § 1 lõige 4 järgib muu hulgas keskkonnapoliitilisi eesmärke, mis jäävad väljapoole direktiivi 2005/29 kohaldamisala (OLG Köln, GRUR-RR 2020, 384, 385 [juris, punkt 40]). Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul see nii ei ole.

- 15 PAngV § 1 lõige 4 kehtestati 1997. aastal, lähtudes eelotsusetaotluse esitanud kohtu otsusest „Pudeli tagatisraha I“ (BGH, GRUR 1994, 222). Seadusandja leidis, et nõue kajastada lõpphind joogi hinna ja tagatisraha summamana kahjustaks korduskasutuspakendi kasutamist võrreldes ühekorrapakendiga, mis näib esmapilgul hinna poolest soodsam. Uue korra järgi saab tarbija hõlpsasti võrrelda sisu hinda. See on kooskõlas keskkonnapoliitiliste püüdlustega edendada korduskasutuspakendite kasutamist.
- 16 Keskkonda käsitlevad sätted ei ole direktiivi 2005/29 kohaldamisalast sõnaselgelt välistatud. Artikli 3 lõige 3 sätestab üksnes, et direktiiv ei piira toodete tervisekaitse- ja ohutusnõudeid käsitlevate ühenduse või riigisiseste eeskirjade kohaldamist.
- 17 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul ei saa vastupidist käsitust tulemuslikult põhjendada direktiivi 2005/29 artikli 3 lõikega 3. Isegi kui viidatud sätte kohaselt jääks teatav säte direktiivi 2005/29 kohaldamisalast välja juba pelgalt seetõttu, et lisaks müügihindade läbipaistvusele, selgusele ja võrreldavusele käsitleb see ka toodete tervisekaitse- ja ohutusnõudeid, siis ei vastaks PAngV § 1 lõige 4 neile tingimustele. Pakendite korduskasutuse edendamise järgitakse keskkonnakaitse eesmärki, mis ei puuduta toote tervisekaitse- ja ohutusnõudeid. Direktiivi 2005/29 põhjenduse 9 kolmas lause nimetab selles osas näitena alkoholi, tubakat ja ravimeid. Järelikult käsitleb direktiivi 2005/29 artikli 3 lõike 3 otseselt tootest tulenevaid terviseohte. Tagatisrahaga koormatud pakendis toodete puhul sellised ohud puuduvad. Vastupidise käsituse järgi ei ole PAngV § 1 lõige 4 direktiivi 2005/29 kohaldamisalas ka põhjusel, et viidatud direktiivi artikli 3 lõike 4 kohaselt jääb direktiiv 98/6 tervikuna väljapoole direktiivi 2005/29 kohaldamisala. Eelotsusetaotluse esitanud kohus sellega ei nõustu.
- 18 Direktiivi 2005/29 artikli 3 lõige 4 näeb ette, et kui viidatud direktiivi sätted on vastuolus ebaausate kaubandustavade konkreetseid aspekte reguleerivate muude liidu eeskirjadega, siis on viimati nimetatud eeskirjad esimuslikud ning neid kohaldatakse kõnealuste konkreetsete aspektide suhtes. Vastupidise käsituse järgi määrab viidatud säte direktiivi 98/6 sätted toote hinna avaldamise aspektist esimuslikuks. Direktiivi 2005/29 varasema redaktsiooni artikli 3 lõige 5 ei ole (ei olnud) asjakohane, sest see piirdus „käesoleva direktiiviga ühtlustatava valdkonnaga“, kuid kõnealune tingimus ei olnud direktiivi 2005/29 artikli 3 lõikes 4 nimetatud vastuolu tõttu täidetud. Järelikult on jätkuvalt lubatavad toodete hindade avaldamist käsitlevad sätted, mis on tarbijate teavitamise ja hindade võrdlemise seisukohast soodsamad direktiivi 98/6 artikli 10 tähenduses. Direktiiv 2005/29 kinnitab asjaomast põhimõttelist esimust seeläbi, et direktiivi 2005/29 artikli 7 lõikes 5 koostoimes sama direktiivi II lisaga nimetatakse teabele esitatava liidu õigusaktidega kehtestatud olulise nõudena ainult direktiivi 98/6 artikli 3 lõikes 4 ette nähtud ühikuhinna avaldamist. Siit järeldub omakorda, et kõigi teiste hinna avaldamisele esitatavate nõuete puhul on direktiivi 2005/29 artikli 7 kohaldamine välistatud. Sellega ei saa nõustuda.

- 19 Direktiivi 2005/29 artikli 3 lõige 4 ei piira direktiivi 2005/29 varasema redaktsiooni artikli 3 lõike 5 kohaldamisala. Vastuolu direktiivi 2005/29 artikli 3 lõike 4 tähenduses saab esineda üksnes juhul, kui vastav (vastuoluline) säte kuulub direktiiviga 2005/29 ühtlustatud valdkonda direktiivi 2005/29 varasema redaktsiooni artikli 3 lõike 5 esimese lause tähenduses. Mõlemad sätted on pigem paralleelsed ja käsitlevad erinevaid valdkondi: direktiivi 2005/29 artikli 3 lõige 4 käsitleb liidu õiguse sätete omavahelist suhet (vt Euroopa Kohtu otsus C-54/17 ja C-55/17, EU:C:2018:710, punkt 59); direktiivi 2005/29 varasema redaktsiooni artikli 3 lõike 5 käsitleb liidu õiguse ja liikmesriigi õiguse vahelist suhet. Eelnevast järeldub, et ka juhul, kui direktiivi 98/6 artikkel 10 on direktiivi 2005/29 sätete suhtes viimati viidatud direktiivi artikli 3 lõike 4 kohaselt esimuslik, võis direktiivi 98/6 artikli 10 ülevõtmiseks kehtestatud liikmesriigi õigusnorme, mis on rangemad või üksikasjalikumad kui direktiivi 2005/29 sätted, direktiivi 2005/29 varasema redaktsiooni artikli 3 lõike 5 esimese lause järgi säilitada ainult kuni 12. juunini 2013. Sellegipoolest on kaheldav, kas PAngV § 1 lõige 4 on tarbijate teavitamise ja hindade võrdlemise seisukohast soodsam säte direktiivi 98/6 artikli 10 tähenduses. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul see nii ei ole. Vastupidi, tegemist on sättega, mis takistab tarbija teavitamist ja hindade võrdlemist, sest see paneb nad olukorda, kus tuleb tegelikult makstav hind ise välja arvutada.

Euroopa Kohtu lahendi vajalikkus

- 20 Eelotsuse küsimused on asjakohased. Kui direktiivi 98/6 artikli 2 punkti a tuleb tõlgendada nii, et tagatisraha peab sisalduma müügihinnas, ja PAngV § 1 lõikes 4 ette nähtud sellest erinev erandkord ei ole direktiivi 2005/29 varasema redaktsiooni artikli 3 lõike 4 ja lõike 5 esimese lause alusel koostoimes direktiivi 98/6 artikliga 10 lubatav, siis ei takistaks PAngV § 1 lõige 4 tuvastamast, et PAngV § 1 lõike 1 esimest lauset on rikutud. Apellatsioonikohus lähtus siiski õigesti sellest, et PAngV § 1 lõiget 4 ei saa kooskõlas direktiiviga tõlgendada nii, et sellest tuleneks tagatisraha sisaldava lõpphinna avaldamise kohustus. Liikmesriigi kohus peab riigisisese õiguse kohaldamisel tõlgendama seda tunnustatud tõlgendusmeetodeid kasutades ning võimalikult suures ulatuses asjaomase direktiivi sõnastust ja eesmärki arvestades, et saavutada direktiiviga silmas peetud tulemus (vt ELTL artikli 288 kolmas lõik). Selline kooskõlalise tõlgendamise kohustus puudutab kõiki, nii enne kui ka pärast asjaomast direktiivi vastu võetud riigisiseseid õigusnorme (vt Euroopa Kohtu otsus C-760/18, EU:C:2021:113, punktid 65 ja 68). Tuleb märkida, et liikmesriigi kohtu kohustust viidata asjakohaste riigisiseste õigusnormide tõlgendamisel ja kohaldamisel direktiivis sätestatudle piiravad õiguse üldpõhimõtted, eelkõige õiguskindluse põhimõtte ja tagasiulatuva jõu puudumine, ning see ei või olla aluseks riigisisese õiguse *contra legem* tõlgendusele (vt Euroopa Kohtu otsus C-760/18, EU:C:2021:113, punkt 67).
- 21 Nende põhimõtete kohaselt ei ole võimalik tõlgendada PAngV § 1 lõiget 4 kooskõlas direktiiviga. Kõnealuse sätte sõnastuse, ülesehituse, eesmärgi ja

saamislool põhjal näeb see üheti mõistetavalt ette, et erinevalt PAngV § 1 lõike 1 esimesest lausest pole vaja avaldada tagatisraha sisaldavat lõpphinda. Siinjuures pole oluline, kas kirjeldatud olukorras on PAngV § 1 lõike 4 kohaldamine välistatud – nagu leidis apellatsioonikohus. Samuti pole oluline apellatsioonikohtu teine eeldus, et säte, mis ei ole tulenevalt vastuolust liidu õigusega kohaldatav, on siiski kehtiv ja reklaami avaldaja saab sellele tugineda. PAngV § 1 lõike 4 on vastuolus UWG § 5a lõigetega 2 ja 4 ning on sel juhul kehtetu osas, milles see näeb ette, et tootehinnast (põhihind) ja tagastatava tagatise summast (tagatisraha) koosnevat lõpphinda pole vaja avaldada.

- 22 UWG § 5a lõike 2 esimene lause sätestab, et ebaausalt tegutseb igaüks, kes konkreetsetes olukorras, võttes arvesse kõiki selle asjaolusid, jätab välja olulise teabe, mida tarbija antud olukorras vajab teadliku tehinguotsuse tegemiseks (punkt 1), ja seega on sobiv mõjutama tarbijat tegema tehinguotsust, mida ta muul juhul ei teeks (punkt 2). UWG § 5a lõike 2 teise lause kohaselt loetakse väljajätmiseks ka olulise teabe varjamine (punkt 1), olulise teabe esitamine ebaselgelt, arusaamatult või mitmetähenduslikult (punkt 2) ja olulise teabe esitamine ebaõigel ajal (punkt 3). UWG § 5a lõike 4 kohaselt on lõike 2 tähenduses oluline muu hulgas kommertsteadaannetega, sealhulgas reklaami või turustamisega seotud teave, mida ei või jätta välja liidu määruste või liidu direktiivide ülevõtmisaktide alusel.
- 23 Ka selles osas, milles UWG § 5a lõike 4 viitab liidu õiguse sätete asemel nende ülevõtmiseks vastu võetud sätetele, võtab UWG § 5a lõike 4 ikkagi üle direktiivi 2005/29 artikli 7 lõike 5. Viidatud sätte kohaselt on määravad teabele esitatavad liidu õigusaktidega kehtestatud nõuded. Sellise sätte nagu direktiivi 2005/29 artikli 7 lõike 5 ebapiisav ülevõtmine Saksa õigusesse ei takista järelikult UWG § 5a lõike 4 kohaldamist (vt BGH, GRUR 2018, 438 punkt 28). Erinevalt apellatsioonikohtust tuleb sellega seoses märkida, et pole vahet, kas liikmesriigi ülevõtmisakte on teadlikult lüngaga (vt BGH, GRUR 2018, 438 punkt 20) või – nagu see on käesoleval juhul – näeb sõnaselgelt ette direktiivist erineva erandkorra. Mõlemal juhul erineb liikmesriigi ülevõtmisakte direktiivist nii oluliselt, et selle tõlgendamine kooskõlas direktiiviga pole võimalik. Eelnev ei mõjuta vastuolu UWG § 5a lõikes 4 seaduse tasandil sätestatuga, et teabele esitatavad direktiiviga kehtestatud nõuded on olulised.
- 24 Direktiivi 98/6 artikli 3 lõigetes 1 ja 4 sätestatud teabe esitamise kohustused on eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul teabele esitatavad olulised nõuded nii direktiivi 2005/29 artikli 7 lõike 5 kui ka UWG § 5a lõike 4 tähenduses. Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab, et teabele esitatavad olulised nõuded direktiivi 2005/29 artikli 7 lõike 5 kui ka UWG § 5a lõike 4 tähenduses tulenevad nii direktiivi 98/6 artikli 3 lõikest 4 kui ka eelkõige sama artikli lõikest 1. Direktiivi 2005/29 artikli 7 lõike 5 (UWG § 5a lõike 4) sätestab, et oluliseks loetakse kommertsteadaannetega, sealhulgas reklaami või turustamisega seotud teabele esitatavad liidu õigusaktidega kehtestatud nõuded, mille mittetäielik nimekiri on II lisas. Viidatud II lisa nimekirjas nimetatakse toote müügihinda mainivas reklaamis ühikuhinna avaldamise kohustust (direktiivi 98/6 artikli 3

lõige 4, PAngV § 2 lõike 1 teine lause), aga ei nimetata – käesoleval juhul vaidlusalust – müügiks pakutavate toodete müügihinna avaldamise kohustust (direktiivi 98/6 artikli 3 lõige 1, PAngV § 2 lõike 1 esimene lause). Siiski on ka viimati nimetatud kohustus kommertstedaannetega seotud teabele esitatav liidu õigusaktidega kehtestatud nõue. Viidatud II lisa nimekiri on mittetäielik, mistõttu ei takista asjaomase kohustuse puudumine nimekirjas selle liigitamist oluliseks (vt BGH, 28. märtsi 2019. aasta kohtuotsus I ZR 85/18, GRUR 2019, 641 punkt 32).

- 25 Direktiivi 2005/29 artikli 7 lõigetes 1 ja 5 koostoimes II lisa nimekirjaga (UWG § 5a lõige 4) kehtestatud toote müügihinna väljajätmise keeldu ei välista toote müügihinna avaldamise kohustus direktiivi 98/6 artikli 3 lõike 1 (PAngV § 2 lõike 1 esimene lause) alusel, sest selles osas vastuolu puudub. Euroopa Kohus on märkinud, et kui põhikohtuasjas käsitletava reklaami müügihinna avaldamise aspekte reguleerib direktiiv 98/6, siis direktiivi 2005/29 artikli 3 lõike 4 järgi ei kohaldata nendele aspektidele direktiivi 2005/29 (vt kohtuotsus C-476/14, EU:C:2016:527, punkt 44 jj). Eelotsusetaotluse esitanud kohus mõistab viidatud põhjendusi siiski nii, et need piirduvad selles kohtuasjas uuritud vastuoluga direktiivi 98/6 artikli 3 lõigete 1 ja 4 ning direktiivi 2005/29 artikli 7 lõike 4 punkti c vahel, ja direktiivi 2005/29 kohaldamine pole välistatud olukorras, kus puudub vastuolu direktiiviga 98/6. Vastuolu direktiivi 2005/29 artikli 3 lõike 4 tähenduses tuleb hinnata konkreetsete sätete põhjal (vt Euroopa Kohtu otsus C-632/16, EU:C:2018:599, punktid 32–41; Euroopa Kohtu otsus C-363/19, EU:C:2020:693, punktid 55–62).
- 26 Kõnealune vastuolu puudub osas, milles direktiivi 2005/29 on selle artikli 7 lõike 5 kaudu integreeritud direktiivi 98/6 sätteid. Pigem täiendavad direktiivid teineteist (vt direktiivi 2005/29 ja direktiivi 2001/83 asjaomase seose kohta Euroopa Kohtu otsus C-544/13 ja C-545/13, EU:C:2015:481, punkt 78). Sama tuleneb ka sellest, et direktiivi 2005/29 artikli 7 lõigete 1 ja 5 viitel (koostoimes II lisa nimekirjaga) direktiivi 98/6 artikli 3 lõikele 4 puuduks üldse kohaldamisala, kui direktiivi 2005/29 ei saaks põhimõtteliselt kohaldada direktiivi 98/6 artikli 3 lõikes 4 käsitletud aspektide suhtes. Vastupidist ei saa järeldada eelotsusetaotluse esitanud kohtu otsusest „Kuuldeaparaatide väljapanek“ (10. novembri 2016. aasta kohtuotsus I ZR 29/15). Viidatud otsuses lähtus eelotsusetaotluse esitanud kohus sellest, et rikkumise lõpetamise nõudeõigust ei tulene PAngV § 1 lõike 1 esimese lause esimese alternatiivi ja direktiivi 98/6 artikli 3 lõike 1 rikkumisest (BGH, GRUR 2017, 286 punktid 7–12) ega olulise teabe väljajätmisest UWG § 5a lõike 2 ja direktiivi 2005/29 artikli 7 lõike 1 tähenduses (BGH, GRUR 2017, 286 punkt 15). Viimast seisukohta põhjendades viitas kohus Euroopa Kohtu otsusele C-476/14 (EU:C:2016:527, punkt 44 jj) ja märkis, et direktiivi 2005/29 artikli 3 lõikest 4 tulenevalt on direktiiv 98/6 esimesena märgitud direktiivi suhtes esimuslik. Eelneva põhjal välistaks direktiivi 98/6 sätete esimus õiguse nõuda direktiivi 2005/29 artikli 7 lõike 4 punkti c ülevõtmiseks kehtestatud UWG § 5a lõike 3 punkti 3 rikkumise lõpetamist. Kuna direktiivi 98/6 sätteid ei ole rikutud, siis puudub ühtlasi õigus nõuda direktiivi 2005/29 artikli 7 lõike 5 ülevõtmiseks kehtestatud UWG § 5a lõike 4 rikkumise lõpetamist.